

KOMISJON

KOMISJONI OTSUS,

30. märts 2004,

Ühendkuningriigi poolt Gibraltar abikõlblike äriühingute soodustamiseks rakendatud abisüsteemi kohta

(teatavaks tehtud numbri K(2004) 928 all)

(Ainult ingliskeelne versioon on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2005/77/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid esitama oma märkusi vastavalt eespool viidatud sätetele⁽¹⁾ ja võttes arvesse neid märkusi,

ning arvestades järgmist:

1999. aasta kirjas. 23. mai 2000. aasta kirjas palus komisjon lisateavet ja saatis 28. juunil 2000. aastal ka meeldetuletuse. Ühendkuningriik vastas 3. juulil 2000. 12. septembri 2000. aasta kirjas (A/37430) esitas Ühendkuningriik informatsiooni tulumaksust vabastatud äriühingute režiimi kohta. 19. oktoobril 2000. aastal peeti Ühendkuningriigi ja Gibraltar ametiasutuste nõupidamine, millel arutati Gibraltaril välismaiste ettevõtete puhul rakendatavat tulumaksusüsteemi, abikõlblike äriühingute režiimi ning tulumaksust vabastatud äriühingute režiimi. Nõupidamisel esitatud küsimustele andis Ühendkuningriik täiendava vastuse 8. jaanuaril 2001 (A/30254).

- (2) 11. juuli 2001. aasta kirjas (D/289757) teatas komisjon Ühendkuningriigile oma otsusest algatada EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 ettenähtud menetlus seoses Gibraltaril abikõlblike äriühingute režiimiga. Pärast ühekuulise tähtaja pikendamist vastas Ühendkuningriik kirjaga 21. septembril 2001 (A/37407).

I MENETLUS

- (1) 12. veebruari 1999. aasta kirjas (D/50716) palus komisjon Ühendkuningriigilt teavet rea maksu meetmete kohta, kaasa arvatud Gibraltaril abikõlblike äriühingute režiim. Ühendkuningriik andis sellele vastuse 22. juuli

- (3) Gibraltaril Valitsus esitas taotluse Gibraltaril abikõlblike äriühingute režiimi käsitleva ametliku uurimismenetluse algatamise otsuse SG(2001) D/289755 tühistamiseks; see taotlus talletati Euroopa Ühenduse esimese astme kohtu registris 7. septembril 2001 kohtuasjana

⁽¹⁾ EÜT C 26, 30.1.2002, lk 9.

T-207/01. Samal kuupäeval esitas Gibraltar Valitsus ka avalduse, milles taotleti vahemeetmete võtmist ametliku uurimismenetluse algatamise otsuse SG(2001) D/289755 peatamiseks ja korralduse andmist komisjonile selle otsuse avaldamisest loobumiseks (kohtuasi T-207/01 R). 19. detsembri 2001. aasta korraldusega⁽²⁾ lükkas esimese astme kohtu president kõnealuse vahemeetmete taotluse tagasi. 30. aprilli 2002. aasta esimese astme kohtu otsusega⁽³⁾ jäeti rahuldamata kõnealuse otsuse tühistamise taotlus.

- (4) 21. novembril 2001 palus komisjon teavet abikõlblike äriühingute puhul rakendatavate maksumäärade kohta. Kuna vastust ei saadud, esitas komisjon 21. märtsil 2002 ametliku meeldetuletuse (D/51275). Ühendkuningriik andis vastuse 10. aprillil 2002 (A/32681). 28. oktoobril 2002 nõudis komisjon täiendavaid selgitusi (D/56088). Ühendkuningriik vastas 11. novembril 2002 (A/38454) ja esitas 13. detsembri 2002. aasta kirjas (A/39209) täiendavad märkused.
- (5) Komisjoni otsus ametliku uurimismenetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Ühenduste Teatajas* ning selles kutsuti huvitatud isikuid esitama oma tähelepanekuid.⁽⁴⁾ Äriühing *Charles A. Gomez & Co Barristers and Acting Solicitors* ning Gibraltar Valitsus esitasid oma märkused vastavalt 27. veebruari 2002 (A/31518) ja 28. veebruari 2002 (A/31557) kirjades. Need märkused edastati Ühendkuningriigile, kes vastas 25. aprilli 2002 kirjaga (A/33257).

II MEETMETE KIRJELDUS

- (6) Abikõlbliku äriühingu määratlus on esitatud 14. juuli 1983. aasta Gibraltar tulumaksu määruuses (muudetud versioon). Vastuvõetud abikõlblike äriühingute režiimi kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad on esitatud 22. septembri 1983. aasta (abikõlblike äriühingute) tulumaksueeskirjades; käesolevas otsuses kasutatakse nende eeskirjadele tervikuna viitamiseks mõistet "abikõlblike äriühinguid käsitlevad õigusaktid".
- (7) Abikõlbliku äriühingu staatuse saamiseks peab äriühing vastama muu hulgas järgmistele tingimustele:

— ta peab olema registreeritud Gibraltaris äriühingute määruse alusel,

— tema sissemakstud aktsiakapital peab olema 1 000 £ (või ekvivalentne välisvaluuta summa),

— tal peab olema Gibraltar riigipangas 1 000 £ hoius edasiste maksude tagatiseks,

— ta peab maksma abikõlbliku äriühingu sertifikaadilt 250 £ lõivu,

— Gibraltar kodanikel ja Gibraltar residentidel ei tohi olla aktsiatega seotud kasutoovat osalust äriühingus,

— tal ei tohi olla aktsiaregistreid väljaspool Gibraltarit ja selliste registreeritud pidamine peab olema keelatud tema memorandumi või asutamislepingu artiklitega,

— äriühing ei tohi Gibraltar Finantskeskuse direktori eelneva nõusolekuta kaubelda või tegelda äritegevusega Gibraltaris juhul, kui partneriteks on Gibraltar kodanikud või Gibraltar residentid. Äriühing võib siiski kaubelda muude tulumaksust vabastatud või abikõlblike äriühingutega.

- (8) Eespool esitatud tingimustele vastavale äriühingule antakse abikõlbliku äriühingu sertifikaat. Sertifikaadi kehtivusaeg on 25 aastat alates selle väljaandmisest.

- (9) Abikõlblik äriühing peab tasuma oma tuludelt makse määral, mis on alati madalam kui tavaline ettevõtte tulumaksumäär, mis käesoleval ajal on 35 %. Kohaldatav tulumaksumäär lepitakse kokku asjaomase äriühinguga ja Gibraltar kaubandus-, tööstus- ja telekommunikatsiooniministeeriumi finantskeskuse osakonnaga. Nende läbiraakimise pidamiseks ei ole seadusega kehtestatud juhtnõore. Suur osa abikõlblikest äriühingutest tasuvad 2–10 %-list tulumaksu ja viimasel ajal on Gibraltar ametiasutuste poliitika eesmärk olnud tagada, et kõik abikõlblikud äriühingud maksaksid 2–10 %-list tulumaksu. Tingimuste ühtlustamiseks kõikide ühes ja samas valdkonnas tegutsevate äriühingute puhul kehtestatakse nendes piirides kindlad tulumaksumäärad.⁽⁵⁾ Need tulumaksumäärad on järgmised:

⁽²⁾ Liidetud kohtuasjad T-195/01 R ja T-207/01 R Gibraltar v komisjon R[2001] ECR II-3915.

⁽³⁾ Liidetud kohtuasjad T-195/01 ja T-207/01 Gibraltar v komisjon [2002] ECR II-2309.

⁽⁴⁾ Vt joonealune märkus 1.

⁽⁵⁾ Ligikaudu kaheteistkümne äriühingu puhul ei lange tulumaksumäärad 2–10 % vahemikku. Nende äriühingute tulumaksumäärade kohta on peetud läbiraakimisi iga juhtumi puhul eraldi. Kõnealused tulumaksumäärad on vahemikes 0,5–1,5 % ja 21–34 %. Rakendatavad tulumaksumäärad ja äriühingute tegevusvaldkonnad ei ole seotud. Äriühingud tegutsevad erinevates valdkondades, kaasa arvatud erainvesteeringute tegevused, puhkemajade turustamine ja müümine, *offshore*-pangatehingud, laevaremont ja turunõustamisteenused.

Valdkond	Tulumaksumäär (%)
Erainvesteeringud	5
Finantsteenused	5
Mänguteenused	5
Satelliitteenused	2
Ekspedeerimisteenused, kaasa arvatud remont ja valmistus	2
Üldine kaubandus	5
Nõustamisteenused	5
Muu (nt filateeliateenused, komisjoniagendi teenused)	2–10

(10) Muud abikõlblikkuse staatusest tulenevad soodustused on:

— mitteresidentidele (kaasa arvatud direktoritele) makstavatelt maksudelt ja nende aktsionäridele makstavatelt dividendidelt tuleb maksta dividendimaksu samasugusel ettenähtud määral nagu maksab äriühing,

— abikõlbliku äriühingu aktsiate loovutamisel ei võeta tempellõivu.

(11) Ühendkuningriigi poolt esitatud informatsiooni kohaselt asjaoludel, kui kavatsetud tegevus nõuab traditsioonilisi turustuskanaleid kasutava ettevõtte kohalolekut Gibraltaril, ei omanda tavaliselt sellise ettevõtlusega tegelev äriühing tulumaksust vabastatud äriühingu staatust,⁽⁶⁾ vaid abikõlbliku äriühingu staatuse. Abikõlblik äriühing saab eriti tulu ka olukorras, kui tütarettevõtte peab tegema tulu ülekande välispartnerile ja peab tasuma maksu teataval tasemel selleks, et vähendada edasist maksustamist asukohariigis.

III MENETLUSE ALGATAMISE ALUS

(12) Ühendkuningriigi poolt esitatud teabe hindamisel esialgse uurimise käigus võttis komisjon arvesse, et vabastamisega ettevõtte tulumaksu kogusumma tasumisest võidi anda soodustusi abikõlblikele äriühingutele. Komisjon leidis, et seda soodustust anti riigivahenditest valikuliselt ja see mõjutas liikmesriikide vahelist kaubandust. Komisjon leidis samuti, et erandeid asutamislepingu artikli 87 lõigetes 2 ja 3 sätestatud üldisest riigiabi keelamisest ei ole kohaldatavad. Selle alusel kahtles komisjon, kas kõne-

alune meede on ühitatav ühisturuga ja otsustas algatada ametliku uurimismenetluse.

IV GIBALTARI VALITSUSE MÄRKUSED

(13) Gibraltaril Valitsus liigitas oma märkused nelja rubriiki:

— abikõlblike äriühinguid käsitlevates õigusaktides ei sätestata abi andmist asutamislepingu artikli 87 tähenduses,

— abikõlblike äriühinguid käsitlevates õigusaktides ettenähtud abi puhul ei ole tegemist uue ebaseadusliku abiga, vaid olemasoleva abiga,

— asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis b sätestatud erandi tõttu on abikõlblike äriühinguid käsitlevates õigusaktides ettenähtud abi ühitatav ühisturuga,

— juhul kui abikõlblike äriühinguid käsitlevates õigusaktides oleks ette nähtud ebaseaduslik ja ühisturuga mitteühitatav abi, oleks abi tagastamise korraldus vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõtetega.

(14) Nende märkuste kokkuvõtte on järgmine.

Abikõlblike äriühinguid käsitlevates õigusaktides ei sätestata abi andmist

(15) Asutamislepingu artikli 87 lõige 1 ei ole kohaldatav selliste tulumaksusüsteemide suhtes, nagu abikõlblike äriühinguid käsitlevad õigusaktid, mis on mõeldud kohaldamiseks rahvusvahelises kontekstis. Arvestades eriti asjaolu, et abikõlbliku äriühingu staatust antakse ainult nendele äriühingutele, kes ei tegele äritegevusega Gibraltaril, ei saa tulu saamiseks kasutada vabastamist tavaliselt kohaldatavatest maksumääradest, kuna Gibraltaril ei ole pädev andma muu jurisdiktsiooniga seotud soodustusi.

(16) Kuigi Gibraltaril Valitsus nõustub, et abikõlblike äriühingute režiimist tulenevad soodustused on riigi siseturust eraldatud nõukogu ja liikmesriikide esindajate 1. detsembri 1997. aasta koosoleku otsusega vastuvõetud äriühingute maksustamise korral kohaldatava toimimisjuhendi⁽⁷⁾ punkti B tähenduses, ei ole need seotud riigivahendite kasutamisega. Kõnealune meede ei koorma Gibraltaril riigieelarvet.

⁽⁶⁾ Tulumaksust vabastatud äriühingud ei maksa maksu oma tuludelt, vaid vahemikus 225–300 £ kindlaksmääratud aastamaksu.

⁽⁷⁾ EÜT C 2, 6.1.1998, lk 2.

- (17) Kõnealune meede ei ole valikuline, kuna abikõlbliku äriühingu võib asutada mis tahes füüsiline või juriidiline isik olenemata tema kodakondsusest või majanduslikust tegevusest. Gibraltar Valitsus nõustub, et abikõlbliku äriühingu staatus ei ole saavutatav äriühingutele, kes kauplevad Gibraltaril või kelle kasumist on huvitatud Gibraltaril kodanikud või Gibraltaril residendid. Kuid see on siiski vastupidise diskrimineerimise juhtum, mis ei moonuta konkurentsi.
- (18) Kõnealune meede ei kuulu asutamislepingu artikli 87 lõike 1 reguleerimisalasse, kuna teatavad abikõblilikud äriühingud on asutatud üksikisikute poolt maksuplaneerimise, varaosaku või personali vara haldamisega seotud põhjustel. Sellised äriühingud ei kauple, ei tooda ja ei konkureeri turul.
- (19) Gibraltar ei ole ühenduse ühise tolliterritooriumi osa ja teda käsitletakse kaubavahetuse kontekstis kolmanda riigina. Järelikult ei ole asutamislepingu artikkel 87 kohaldatav kaubavahetusega tegelevatele ettevõtetele mõeldud abi puhul, kuna Gibraltaril toodetud kaubad ei ringle ühisturul vabalt, vaid peavad läbima tolliformaalsused. Neil asjaoludel ei ole liikmesriikide vaheline kaubandus mõjutatav.
- (20) Järelduse tegemiseks selle kohta, et teatavatele äriühingutele tehtud soodustused ei kujutanud endast riigiabi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, võib maksude kavandamise eesmärgil asutatud ja kaubavahtusega tegelevate abikõblilike äriühingute puhul kasutada põhjendust, mis esitati Veneetsia ja Chioggia firmadele seaduste nr 30/1997 ja nr 206/1995 alusel sotsiaalkindlustusmaksust vabastamise teel antavat abi käsitlevas komisjoni 25. novembri 1999. aasta otsuses 2000/394/EÜ.⁽⁸⁾
- (21) Käesoleval ajal kehtivatest vähese tähtsusega abi käsitlevatest eeskirjadest saaksid kasu paljud abikõblilikud äriühingud.
- Abikõblilike äriühinguid käsitlevates õigusaktides ei nähta ette ebaseaduslikku abi, vaid sätestatakse olemasolev abi**
- (22) Abikõblilike äriühinguid käsitlevaid õigusakte on vastu võetud alates 1983. aastast, kui komisjon, liikmesriigid ja ettevõtjad ei teadnud, kas ja millisel määral hakatakse riigiabi eeskirju süstemaatiliselt kohaldama siseriiklike õigusaktide ja äriühingute maksustamise puhul. Enne 1990ndaid aastaid ei ole komisjon astunud riigiabi alaseid samme ettevõtte tulumaksuga seotud üldiste meetmete suhtes või on seda teinud vähestel juhtudel. Abikõblilike äriühinguid käsitlevad õigusaktid ennetasid 10 aasta võrra kapitali liikumise liberaliseerimist ja 15 aasta võrra riigiabi mõiste selgitust, mille komisjon esitas teatistes riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete puhul⁽⁹⁾ (edaspidi "teatis"). Abikõblilike äriühinguid käsitlevaid õigusakte modelleeriti tulumaksust vabastatud äriühinguid käsitlevate 1967. aasta õigusaktidega, mis võeti vastu enne, kui Gibraltar ühines Euroopa Liiduga 1973. aastal.
- (23) Abikõblilike äriühinguid käsitlevatest õigusaktidest teatati niinimetatud *Primarolo* grupile, mille Ühendkuningriigi Valitsus lõi juba enne teatise avaldamist 1998. aastal vastavalt äriühingute maksustamise korral kohaldatava toimumisjuhendi punktile H. Sellel ajal ei olnud olemas fakte, mis oleksid viidanud sellele, et äriühingute maksustamise korral kohaldatava toimumisjuhendi alusel kahjulikeks nimetatavaid meetmeid võiks komisjon käsitleda uute teatamata abimeetmetena.
- (24) Teatistes on esitatud esimene igakülgne, kuid mitte ammendav maksualase riigiabi määratlus. See on haldusalane uuendus ja seda võib käsitleda pigem komisjoni selle valdkonna alaseid edasisi toiminguid käsitleva poliitilise deklaratsioonina, aga mitte kehtivate õigusaktide selgitusena.
- (25) EÜ asutamislepingu üksikasjalikke rakenduseeskirju sätestava nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999⁽¹⁰⁾ artikli 1 punkti b alapunktis v on ette nähtud, et ühisturu arengu ja teatavate tegevuste liberaliseerimise tulemusena võivad meetmed muutuda abiks. Abikõblilike äriühinguid käsitlevad õigusaktid kujutavad endast selles sättes osutatud meedet, mis muutub abiks alles edaspidi. Komisjon ei pea abikõblilike äriühinguid käsitlevaid õigusakte olemasolevaks abimeetmeks ja kasutab tagasiulatuvalt 2001. aasta suhteliselt täiustatud riigiabi kriteeriume teistsuguses õigus- majandusolukorras, mis oli valdav 1983. aastal. Sellega seoses ei liigitatud esialgu Iirimaa ettevõtte tulumaksu süsteemi abimeetmete hulka, kuigi edaspidi komisjoni seisukoht muutus,⁽¹¹⁾ kajastades ühenduse distsipliini karmistumist selliste maksualaste ergutusüsteemide puhul.

⁽⁹⁾ EÜT C 384, 10.12.1998, lk 3.

⁽¹⁰⁾ EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1. Määrust on muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga.

⁽¹¹⁾ EÜT C 395, 18.12.1998, lk 19.

⁽⁸⁾ EÜT L 150, 23.6.2000, lk 50, punktid 90, 91 ja 93.

(26) Valides võimaluse käsitleda abikõlblikke äriühinguid käsitlevaid õigusakte uue ebaseadusliku abimeetmena, rikkus komisjon proportsionaalsuse põhimõtet. Sellisel käsitlusel on olulised majanduslikud tagajärjed. Sellest tingitud oluline kahju on ühenduse huvide suhtes ebaproportsionaalne, nende huvide kohaselt oleks tulnud ebaseadusliku abiga seotud protseduuri algatamisel eelkõige silmas pidada Gibraltarit majanduse väiksust ja kõnealuste õigusaktide ebaolulist mõju konkurentsi ning rahvusvahelise kaubanduse küsimustele. Komisjoni lähenemisiis oleks olnud erapooletum, kui ta oleks käsitlenud abikõlblikke äriühinguid käsitlevaid õigusakte äriühingute maksustamise korral kohaldatava toimumisjuhendi, asutamislepingu artiklite 96 ja 97 või olemasoleva abi suhtes rakendatava protseduuri alusel.

(27) Viimaks rikkus komisjon ka õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtteid, viivitades abikõlblikke äriühinguid käsitlevate õigusaktide kahtluse alla seadmisega 18 aastat ja viimata nende uurimist lõpuni mõistliku aja jooksul. Kuni 1999. aasta veebruarini ei kahelnud komisjon kõnealuste õigusaktide vastavuses ühenduse õigusega. Nagu Defrenne'i kohtuasja puhul,⁽¹²⁾ põhjustas ka kõnealusel juhul komisjoni kauakestev tegevusetus Gibraltaripoolseid õiguspäraseid ootusi.

(28) Komisjoni uuringutele tuleks kehtestada aegumistähtaeg. Määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 15 kohaselt tuleb iga konkreetset abi, mida on abisüsteemi kohaselt antud 10 aastat enne komisjonipoolsete meetmete võtmist, käsitleda olemasoleva abina. Komisjon oleks pidanud kohaldama seda eeskirja ja käsitlema abikõlblikke äriühinguid käsitlevaid õigusakte olemasoleva abisüsteemina. Komisjon rikkus õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtteid, viivitades ülemäära kaua pärast kõnealuste õigusaktide uurimise algatamist. Esialgne uurimine algas 12. veebruaril 1999, kuid ametlik uurimismenetlus algatati alles kaks ja pool aastat hiljem. Esialgset uurimist katkestasid pikad komisjonipoolse tegevusetuse perioodid. Kuna 2000. aasta novembris oli komisjonil teatavaid kahtlusi toimumisjuhendi koostamisjuhendiga tegeleva tööühma poolt kindlaksmääratud kahjulike meetmetega seotud riigiabi menetluse algatamise kasulikkuse suhtes, on mõistlik kinnitada, et oleks tulnud rakendada olemasoleva abi menetlust.

Ühitatavus vastavalt asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktile b

(29) Asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis b nähakse ette, et liikmesriigi majanduse tõsise häire heastamiseks antavat abi võib käsitleda ühisturuga ühitatavana. Abikõl-

blikke äriühinguid käsitlevad õigusaktid jõustati üks aasta enne kuningliku sõjalaevatehase sulgemist (millest teatati 1981. aastal), kui vähendati Briti sõjalist kohalolekut Gibraltaril. Sõjalaevatehas oli Gibraltarit peamine tööhõive ja sissetuleku allikas, kuna selle arvele langes 25 % tööhõivevast ja 35 % sisemajanduse kogutoodangust (SKT). Selle sulgemine põhjustas Gibraltarit majanduses tõsiseid häireid, kaasa arvatud struktuurimuudatused ja majanduslik düstress, mis väljendus töötuse määras, suurenenud sotsiaalses maksumuses ja kvalifitseeritud töötajate lahkumises. Abikõlblikke äriühinguid käsitlevate õigusaktide vastuvõtmine kujutas endast nende tõsiste häirete tõttu võetud meetet.

(30) Kuigi komisjon ja Euroopa Ühenduste Kohus tõlgendasid asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti b rangelt selles tähenduses, et asjakohased häired ei pea mõjutama mitte liikmesriigi ühe regiooni või tema territooriumi teatavate osade, vaid kogu liikmesriigi majandust,⁽¹³⁾ on siiski põhjendatud kohaldada Gibraltarit puhul erandit artikli 87 lõike 3 punkti b alusel. Erinevalt liikmesriikide regioonidest või territooriumidest, on Gibraltar nii põhiseaduslikult, poliitiliselt, õiguslikult, majanduslikult, finantsiliselt kui ka geograafiliselt Ühendkuningriigist täielikult eraldatud. See on ainus territoorium, mille suhtes kohaldatakse ühenduse õigust asutamislepingu artikli 299 lõike 4 kohaselt. Gibraltarit ja Ühendkuningriigi majandused on täiesti erinevad ja lahusolevad. Gibraltar ei saa Ühendkuningriigilt finantsabi ja omab oma tuluallikaid kulutustega seotud kohustuste täitmiseks. Järelikult ei mõjuta ühe poole majanduse häired üldiselt teise poole majandust, nagu näiteks spongiosse entsefalopaatia kriisi puhul, mis ei mõjutanud Gibraltarit, vaid ainult Ühendkuningriigi majandust, ja mida käsitleti erakorralise sündmusena asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses.

Abi tagastamise korraldus oleks vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõtetega

(31) Olemasoleva abi küsimust käsitlevate kokkuvõtlike põhjendustega 22–28 sisuliselt sarnaseid põhjendusi võib kasutada ka õiguspärase ootuse põhimõtte toetamiseks tagastamise kontekstis. Need argumentid hõlmavad eriti riigiabi eeskirjade kohaldamisala määramatust, ettevõtte tulumaksumääraga seotud komisjonipoolsete sammude uudsust, teatise kui poliitilise deklaratsiooni tähtsust, meetme vanust, *Primarolo* grupile teatamist, ühisturu arengut ja liberaliseerimist, proportsionaalsust,

⁽¹²⁾ Kohtuasi 43/75, Defrenne v. Sabena [1976] ECR 455, lõiked 72, 73 ja 74.

⁽¹³⁾ Liidetud kohtuasjad T-132/96 ja T-143/96, Freistaat Sachsen ja teised v komisjon [1999] ECR II-3663 lk 167 ja järgmised.

pikaajalist komisjonipoolset tegevusetust ja viivitusi esialgse uurimise käigus. Sellega loodud õiguspärane ootus välistab tagastamiskorralduse tegemise. Kõikidel üksikjuhtudel tegutsesid nii Gibraltar valitsus kui ka abisaajad heauskselt.

(32) Ametliku uurimismenetluse algatamist käsitleva otsuse⁽¹⁴⁾ lõikes 26 esitati eri kutse märkuste esitamiseks võimalike õiguspäraste ootuste kohta, mis võiksid takistada abi sissenõudmist. Oma kaitsemeetmetes kohtuasjade T-207/01 ja T-207/01 R puhul kinnitas komisjon oma kõhklusi tagastamiskorralduse võimalikkuse kohta ja rõhutas erimärkuste esitamise kutse ebaharilikust. Komisjon kinnitas, et määramused, mis võisid esineda, ja võimalus, et asjakohane meede asus õiguskindlusetuse hallis tsoonis, põhjustasid suurema osa õiguspärastest ootustest ja väljamakstud abi tagastamise alastest vaidlustest. 19. detsembri 2001. aasta korralduses märkis esimese astme kohtu president, et see ebaharilik kutse võis veenda äriühinguid Gibraltarist mitte lahkuma ja esmapilgul leevendada märkimisväärselt abisaajate võimalikke kartusi.⁽¹⁵⁾ Sellega võimaldas komisjon Gibraltar Valitsusel ja abisaajatel uskuda, et tagastamiskorraldust ei tehta.

(33) Asutamislepingu artikli 87 kohaldamine klassikalise välismaiste ettevõtete puhul rakendatava tulumaksusüsteemi suhtes on uudne ja seotud käsitlusraskustega eeliste, riigi finantskoormuse ja valikulisuse kindlaksmääramisel.

(34) Erandina ei suutnud komisjon ise olemasoleva abi küsimust ametliku uurimismenetluse algatamise hetkel otsustada.

(35) Abi sissenõudmine oleks proportsionaalsuse põhimõttega vastuolus. Kui on võimalik valida mitme tegevusviisi vahel, tuleb ühenduse õiguse kohaselt valida võimalikult vähe koormav viis. Sellest põhjustatud kahjud ei tohi olla ebaproportsionaalsed taotletava eesmärgi suhtes.

(36) Eelneva kümne aasta jooksul antud abi sissenõudmine koormaks ebaproportsionaalselt Gibraltar ametiasutusi. Gibraltar asub väikesel territooriumil ja tema haldusresursid on piiratud – maksustamise eesmärgil hinnatakse aastas ainult ligikaudu 2 000 äriühingut. Sissenõudmise puhul tuleks muu hulgas esitada asjakohaseid arveid abikõlblikele äriühingutele (kaasa arvatud äriühingud, kes enam ei tegutses), hinnata iga-aastaseid maksukohus-

tusi, esitada maksenõudeid ja läbi vaadata kaebusi, nende kohta esitatud vastuseid ning nõutud maksude tasumata jätmise katseid. Kõnealune halduskoormus, Gibraltar maksuameti piiratud uurimisvõimused, võimaluste puudumine tegevuse lõpetanud äriühingute jälgimiseks ning äriühingute varade puudumine Gibraltar valitsuse tegevust ja ei võimaldaks tagada rahuldavat abisummade hüvitamist.

(37) Sissenõudmine avaldaks ebaproportsionaalset mõju Gibraltar majandusele ja kujutaks endast ebaproportsionaalset sanktsiooni, silmas pidades asjaolusid, mis põhjustasid abikõlblike äriühinguid käsitlevate õigusaktide vastuvõtmist, nende piiratud mõju konkurentsile ja kaubandusele ning abi saavate ettevõtete väiksust. Finantssektori osa Gibraltar sisemajanduse kogutoodangus on ligikaudu 30 % ja abikõlblike äriühingutega otseselt seotud tööhõive on hinnanguliselt 1 400 (kogu tööjõud on ligikaudu 14 000). Tegelikult mõjutab finantssektor oluliselt kõiki muid majandussektoreid. Tagastamiskorraldus põhjustaks abikõlblike äriühingute likvideerimist, pankrotistumist või lahkumist, finantssektori destabiliseerumist ja suurt tööpuudust, mis omakorda tingiks poliitilise, sotsiaalse ja majandusliku ebastabiilsuse.

(38) Gibraltar-poolse maksude sissenõudmisega ei oleks võimalik hõlmata rida abikõlblike äriühinguid, kelle sissetulekud ei pärine Gibraltarist või ole sealt saadud. Abikõlblikkuse tingimuste tõttu ei ole paljudel juhtudel abi saavatel ettevõtetel varasid Gibraltar maksustamispiirkonnas. Need ettevõtted, kes on kauplemise lõpetanud, võivad olla mittejälgitavad.

(39) Paljudele ettevõtetele antav abi võib vastata vähesese tähtsuse reeglile.

V ÄRIÜHINGU CHARLES A. GOMEZ & CO MÄRKUSED

(40) Äriühingu *Charles A. Gomez & Co* märkused võib kokku võtta järgmiselt.

(41) Gibraltar juristid sõltuvad oluliselt finantskeskuse tööst, milles abikõlblikel äriühingutel on peamine osa. Ligikaudu 130 juristi annavad tööd veel mitmesajale töötajale ja annavad sellega kaudselt olulise panuse tööhõivesse Gibraltar ning Hispaanias.

⁽¹⁴⁾ Vt joonealune märkus 1.

⁽¹⁵⁾ Liidetud kohtuasjad T-195/01 R ja T-207/01, lõiked 104 ja 113.

- (42) Asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktide a tuginemist ei saa piirata aladege, kus juba on madal elatustase või kus juba esineb tõsine tööpuudus. Artikli 87 lõike 3 punkti a põhimõtet tuleb rakendada ka tööpuuduse ja vaesuse vältimiseks. Abikõlblikke äriühinguid käsitlevate õigusaktide jõustamise ajaks oli Gibraltar talunud 20 aastat Hispaania majanduslikke sanktsioone ja ees seisis varstine kuningliku sõjalaevatehase sulgemine. Gibraltarit ähvardas vaesuse, töötuse ja emigratsiooni kasv, kuid ta leidis alternatiivse, heaolu tagava tee, asutades Gibraltarit finantskeskuse, mille puhul abikõlblikke äriühinguid käsitlevatel õigusaktidel oli peamine osa. Euroopa huvitsid ei saa ühendada vaesuse ja töötuse heakskiitmisega, mille tooks kaasa asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti a kohaldamata jätmise olukorras, kui on olemas elujõulised alternatiivid. Erinevalt muudest finantskeskustest, asutati Gibraltarit finantskeskus tungiva vajaduse tõttu. See tungiv vajadus, enesekaitse ja muude isikute poolt põhjustatud kahju leevendamise kohustus õigustavad abikõlblikke äriühinguid käsitlevate õigusaktide olemasolu.
- (43) Alates ühinemisest 1973. aastal ei ole ühenduse institutsioonid kaitsnud Gibraltarit elavate liidu kodanike huve. Hoolimata kohtu otsusest ei ole Gibraltarit elavad liidu kodanikud esindatud Euroopa Parlamendis. Silmas pidades mistahes osaluse puudumist EL Gibraltarit territooriumil, on Gibraltarit poolt võetud kaitsemeetmetest teatamise nõudmine komisjoni poolt ilmselt liialdane.

VI ÜHENDKUNINGRIIGI MÄRKUSED

- (44) Ühendkuningriik piirdus oma esialgsete märkuste puhul abi tagastamise ja regionaalse valikulisuse küsimustega ja esitas täiendavad tähelepanekud oma märkustes Gibraltarit Valitsuse märkuste kohta. Ühendkuningriigi märkused võib kokku võtta järgmiselt.

Abi tagastamine

- (45) Isegi juhul, kui abikõlblikke äriühinguid käsitlevate õigusaktide kohaldamist peetakse ühisturuga mitteühitatavaks ebaseaduslikuks abiks, on olemas ühenduse õiguse üldine põhimõte, õiguspärane ootus, mis välistab juba väljamakstud abi tagastamiskorralduse tegemise. Kuigi õiguspärane ootus tekib üksnes erakorralistel asjaoludel, kui abisaaja võib õiguspäraselt pidada abi seaduslikuks,⁽¹⁶⁾ on kõnealusel juhtumil need asjaolud siiski olemas ja komisjoni-poolne tagastamiskorraldus oleks mittevajalik ning seadusevastane.
- (46) Kõnealune asutamislepingu artikli 88 lõike 2 alusel ettenähtud menetlus tuleneb äriühingute maksustamise korral kohaldatava toimimisejuhendi vastuvõtmisest 1997. aastal, milles komisjon kohustus äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete puhul rangelt kohaldama riigiabi eeskirju. Asjakohasest deklaratsioonist

ilmneb, et äriühingute maksustamise korral kohaldatavas toimimisejuhendis käsitletud tüüpi maksusüsteemide puhul ei kohaldata riigiabi eeskirju varem nii rangelt.

- (47) On väga vähe tõenäoline, et Gibraltarit Valitsus või Ühendkuningriigi Valitsus arvestasid 1984. aastal võimalust, et kõnealusel eeskirjal on vastuolus Ühendkuningriigi riigiabi alaste kohustustega. Kuigi sellel ajal oli juba selge, et väga spetsiifilised või sektoritele antavad tulumaksusoodustused võivad endast kujutada riigiabi, ei käsitletud tõsistes akadeemilistes kommentaarides ega komisjoni arvamustes siiski riigiabi eeskirjade kohaldamist äriühingute maksustamise üldisemate süsteemide puhul, nagu abikõlblikke äriühingute režiim. Ei oleks mõistlik oodata, et seadusekuulekad ettevõtjad oleksid püstitanud küsimuse kõnealuse meetme vastavuse kohta riigiabi eeskirjadele. Nad pidid koostama ärikavasid ja muutma oma majanduslikku seisundit abikõlblikke äriühinguid käsitlevate õigusaktide alusel ning neil oli õigus eeldada, et tulumaksusoodustused olid seaduslikud.
- (48) Teatise punktis 26 mainitakse eraldi asjaolusid, mille puhul mitteresidentäriühinguid koheldakse soodsamalt kui residentäriühinguid. See oli esimene juhtum, mille puhul komisjon tunnustas residentäriühingute ja mitteresidentäriühingute erinevat kohtlemist kui valikut või spetsiifilisust tagavat meetet, mis võimaldab riigiabi eeskirju ellu viia. Abikõlblikke äriühinguid käsitlevad õigusaktid on kehtinud palju aastaid kuni käesoleva ajani, ilma et komisjon oleks esitanud selle kohta kriitikat või märkusi.

Regionaalne spetsiifilisus

- (49) Üksnes asjaolu, et abikõlblikke äriühingute režiim on iseloomulik ainult Gibraltarit õigusele ja seda ei rakendata mujal Ühendkuningriigis, ei taga asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 osutatud valikulisuse elementi. Gibraltarit maksustamispiirkond on ülejäänud Ühendkuningriigi maksustamispiirkonnast eraldatud ja on maksuküsimuste suhtes autonoomne. Kõnealusel juhul ei järeldu automaatselt Gibraltarit ja mujal Ühendkuningriigis kohaldatavate maksustamist käsitlevate õigusaktide erinevustest riigiabi olemasolu. Maksuküsimuste suhtes autonoomse maksustamispiirkonna olemasolust teatavas liikmesriigis ei tulene riigiabi olemasolu ainult sellepärast, et asjakohase maksusüsteemi eriline iseloom põhjustab madalama (või kõrgema) maksumäära, kui maksumäär, mida rakendatakse mujal selles liikmesriigis. Kui teatavas maksustamispiirkonnas kasutatav maksumeede on üldine, ei saa tema suhtes rakendada asutamislepingu artikli 87 lõiget 1. Teistsuguse põhimõtte tunnistamine tähendaks seda, et kogu ühenduses seatakse kahtluse alla autonoomsete ja detsentraliseeritud valitsuste volitused tõsta või muuta makse. See kujutaks endast tõsist sekkumist liikmesriikide põhiseaduslikku korda.

⁽¹⁶⁾ Kohtuasi 223/85, Rijn-Schelde-Verolme v komisjon [1987] ECR 4617.

Gibraltari Valitsuse märkused

- (50) Ühendkuningriik toetab Gibraltari Valitsuse väidet, et abikõlblikke äriühinguid käsitlevaid õigusakte tuleb käsitleda olemasoleva abimeetmena vastavalt määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunktile v. 1970ndatel ja 1980ndatel aastatel eeldati üldiselt, et riigiabi eeskirjadega ei piirata liikmesriikide suveräänsust ettevõtte üldist tulumaksusüsteemi käsitlevates finantsküsimumustes. Komisjon ei püüdnud kohaldada riigiabi eeskirju Gibraltari maksurežiimi ega muude ühendusesiseste maksurežiimide suhtes, mille puhul teatavat liiki äriühingutele tehakse võrreldes muude äriühingutega tulumaksusoodustusi. Tõsine tähelepanu liikmesriikide maksurežiimidest tuleneva kahjuliku konkurentsi piiramisele koondati alles pärast kapitali liikumise täieliku liberaliseerimise kokkuleppe sõlmimist ja finantsteenuste liberaliseerimist 1980ndatel aastatel ning 1990ndate aastate alguses ja ühisraha kehtestamist 1990ndatel aastatel. Selle maksupoliitika jõustamiseks on kasutatud asutamislepingu riigiabi käsitlevaid sätteid alles viimased neli aastat. Ühishuru areng on kestnud viimased kolmkümmend aastat ja paljusid käesoleval ajal riigiabina käsitletavaid vahendeid ei oleks peetud riigiabiks 30, 20 või isegi 10 aastat tagasi.
- (51) Isegi sellisel juhul, kui ühenduse õiguse praegusel arenguetapil peab komisjon õigesti abikõlblikke äriühinguid käsitlevaid õigusakte riigiabi meetmeks, mille kohta on käesoleval ajal vaja teatada, ei tohiks komisjon ega kohus käsitleda neid õigusakte riigiabi meetmena, mille kohta oli vaja teatada nende vastuvõtmise ajal. 1984. aastal ei olnud Hispaania veel liikmesriik ja paljud liikmesriigid säilitasid pangandusõiguse ning valuutakontrolli, mille abil välditi Gibraltaril võimaldatavate tulumaksusoodustuste kasutamist. Ei ole kaugeltki selge, kas Gibraltari meetmed võisid sellel ajal moonutada konkurentsi ja mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (52) Sellel ajal ei tuginenud komisjon erineva maksustamisalase kohtlemise juhtumite puhul riigiabi eeskirjadele, vaid käsitles neid võimaluse korral asutamislepingu artikli 95 (praegu artikkel 90) alusel. Akadeemilise taustaga kommentaatorid ja maksuõigusega tegelevad juristid ei leidnud, et riigiabi põhimõtted, mida rakendati kõnealustest juhtumitest erinevate juhtumite puhul, olid konkreetselt üksikutele äriühingutele või äriühingugruppidele tööstuspoliitilistel põhjustel tehtavad maksustamiserandid. Ei saa toetada argumenti, et sellised meetmed, nagu Gibraltari abikõlblikke äriühinguid käsitlevad õigusaktid, võisid endast kujutada riigiabimeedet enne teatise avaldamise kuupäeva 10. detsembril 1998.
- (53) Abi tagastamise küsimuses toetab Ühendkuningriik eelkõige Gibraltari Valitsuse argumente selle kohta, et komisjoni poolt endale võetud kohustus kohaldada süstemaatiliselt otseste maksustamismeetmete suhtes riigiabi

eeskirju on uus, ja iga abi ei ole võimalik sisse nõuda. Sissenõudmine koormaks ebaproportsionaalselt Gibraltari ametiasutusi, paljudel abikõlblikel äriühingutel ei ole ettevõtte tulumaksu alaseid kohustusi Gibraltaril, paljudel juhtudel ei oleks võimalik abi hinnata ja/või sisse nõuda ning paljudele ettevõtetele antav abi võib vastata vähese tähtsuse reeglile.

VII ABIMEETME HINNANG

- (54) Pärast Ühendkuningriigi ametiasutuste, Gibraltari Valitsuse ning äriühingu *Charles A. Gomez & Co* märkuste läbivaatamist jäi komisjon oma seisukohale, mille kohaselt käsitletav abisüsteem kujutab endast ebaseaduslikku riigipoolset tegevusabi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 reguleerimisalas, ning mis esitati Ühendkuningriigi ametiasutustele komisjoni 11. juuli 2001 otsuses⁽¹⁷⁾ menetluse algatamise kohta asutamislepingu artikli 88 lõike 2 alusel.

Abi olemasolu

- (55) Selleks et meede oleks käsitletav riigiabina asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, peab ta vastama neljale järgmisele kriteeriumile.
- (56) Esiteks, meede peab andma abisaajale soodustuse, mis vähendab tema poolt tavaliselt kantavaid ärikulusid. Teatise punkti 9 kohaselt võib tulumaksusoodustusi anda erinevate äriühingu tulumaksukoormuse vähendamise viiside, eelkõige tulumaksusumma vähendamise abil. Abikõlblike äriühingute režiim vastab selgesti sellele kriteeriumile. Abikõlblike äriühingute puhul ei kohaldata Gibraltari standardset 35 %-list ettevõtte tulumaksumäära, vaid abikõlblikud äriühingud lepivad oma tulumaksumäärade suhtes kokku Gibraltari ametiasutustega eespool põhjenduses 9 esitatu kohaselt.
- (57) Märkus selle kohta, et abikõlblikke äriühinguid käsitlevad õigusaktid kujutavad endast rahvusvahelises kontekstis kohaldamiseks mõeldud maksusüsteemi, ei ole asjakohane seoses selle meetme kvalifitseerimisega riigiabimeetmena. Kuigi komisjon nõustub argumentiga, et Gibraltar ei ole pädev andma tulumaksusoodustusi muudes maksustamispiirkondades, näitab asjaolu, et abikõlblikud äriühingud lepivad kokku oma maksumäärade suhtes, et abikõlblikud äriühingud saavad ilmselt tulu, mis erikohtlemise puudumisel tuleks maksustada ettevõtte tulumaksuga standardmääral. Olenemata abikõlblike äriühingute tegevuse liigist, on neile antud abikõlblik staatus, kuivõrd nad on Gibraltaril registreeritud äriühingud või ülemeremaade Gibraltaril registreeritud tütarettevõtted. Järelikult saavad abikõlblikud äriühingud tulu erikohtlemisest ja muude Gibraltaril registreeritud äriühingutega võrreldes soodsamast maksustamisalast kohtlemisest.

⁽¹⁷⁾ Vt joonealune märkus 1.

- (58) Teiseks, soodustus peab olema antud riigi poolt või riigivahenditest. Maksu vähendamine, nagu see toimub abikõlbliku äriühingu ja Gibraltar ametiasutuste vaheliste läbirääkimiste puhul, on seotud maksudest saadava tulu vähenemisega, mis teatise punkti 10 kohaselt on samaäärne riigivahenditest tehtud finantskulutusega.
- (59) Gibraltar Valitsuse argument selle kohta, et kuigi kõnealune meede on riigi siseturust eraldatud, ei koorma see märgatavalt Gibraltar riigieelarvet, tuleb tagasi lükata. Komisjon on seisukohal, et tulumaksusoodustust asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses antakse riigivahenditest, kuna selle soodustuse allikas on liikmesriigi loobumine maksudest tavaliselt saadavast tulust.⁽¹⁸⁾ Riigi siseturust eraldatusest tuleneva tulumaksusoodustuse puudumisel oleks abikõlblike äriühingute tegevus Gibraltar ametiasutuste jurisdiktsiooni ulatuses maksustatav vastavalt täiele Gibraltar kohaldatavale maksumäärale. See maksumäärade erinevus kujutab endast kaotatud tulu, mida oleks võinud saada maksudest.
- (60) Kolmandaks, meede peab mõjutama liikmesriikide vahelist konkurentsi ja kaubandust. See kriteerium on täidetud sedavõrd, kui võrd abikõlblikud äriühingud suudavad tegelikult või potentsiaalselt kaubelda muudes liikmesriikides asuvate äriühingutega või tegutseda muude liikmesriikide äriühingutele avatud kolmandate riikide turgudel. Eeskätt on see nii, sest abikõlblikud äriühingud tavaliselt ei tohi kaubelda või tegelda äritegevusega Gibraltaril juhul, kui partneriteks on Gibraltaril kodanikud või Gibraltaril residendid.
- (61) Isegi juhul, kui teatavad abikõlblikud äriühingud on asutatud üksikisikute poolt maksuplaneerimise eesmärgil ja nad ei kauple, ei tooda ega konkureeri turul, ei ole kõnealune tegevus nende puhul välistatud. Asjaolu, et abikõlblikud äriühingud kalduvad rakendama traditsioonilisi turustuskanaleid kasutava ettevõtte kohalolekut Gibraltaril ja saavad tulu, mida maksustatakse ettevõtte tulumaksuga, kuigi vähendatud määral, näitab siiski, et nad tegelikult tegelevad majandustegevusega. Seda kinnitab abikõlblike äriühingute tegevusvaldkondade suur mitmekesisus (vt põhjendus 9 eespool).
- (62) Komisjon märgib, et Gibraltar ei ole ühenduse ühise tolliterritooriumi osa. See ei mõjuta siiski riigiabi eeskirjade kohaldamist nende ettevõtete suhtes Gibraltaril, kes tegelevad kaubavahetusega. Neid ettevõtteid ei takistata kauplemast muude ettevõtetega ühisel tolliterritooriumil ega konkureerimast kolmandate riikide turgudel, kus tegelikult või potentsiaalselt tegutsevad muud ühenduse ettevõtted. Järelikult on kaubandus ja konkurents mõjutatud sedavõrd, kui võrd kaubavahetusega tegelevatele abikõlblikele äriühingutele antavad soodustused tugevdavad nende seisundit.
- (63) Paralleel Veneetsia ja Chioggia firmadele antavat abi käsitlevas komisjoni otsuses 2000/394/EÜ esitatud põhjendusega tuleb samuti tagasi lükata. Kummagi juhtumi asjaolud on täiesti erinevad. Järeldus selle kohta, et mõju kaubandusele ei esinenud ja järelikult ei olnud olemas ka kolmele asjaomasele äriühingule antavat abi, põhines muu hulgas eriti osutatud teenuste kohalikul iseloomul. See argument ei ole ilmselt kasutatav abikõlblike äriühingute puhul, kes Gibraltaril Valitsuse enda väite kohaselt tegutsevad rahvusvahelises kontekstis.
- (64) Vähesese tähtsuse reeglit ei saa kasutada abikõlblike äriühingute režiimi rakendamise õigustamiseks. Puudub mehhanism, mis võimaldaks välistada suurema abi andmist, kui on lubatud vähesese tähtsuse reegli alusel, kõnealuse meetmega seoses ei ole välistatud ka tegevusvaldkonnad, mille puhul vähesese tähtsuse reegel ei ole kohaldatav.
- (65) Lõpuks, meede peab olema spetsiifiline või valikuline selles mõttes, et see soodustab teatavaid ettevõtteid või teatavaid kaupade tootmist. Meetme rakendamiseks saavad abi Gibraltaril äriühingud, kelle aktsiates ei tohi Gibraltaril kodanikel ja Gibraltaril residentidel olla kasu toovat osalust. Lisaks sellele ei tohi abikõlblikud äriühingud tavalistel asjaoludel kaubelda või tegelda äritegevusega Gibraltaril juhul, kui partneriteks on Gibraltaril kodanikud või Gibraltaril residendid. Järelikult on kõnealune meede valikuline sedavõrd, kui võrd see tagab eelistatud maksustamisalase kohtlemise nende väljaspool Gibraltaril asuvatele omanikele kuuluvate äriühingute puhul, kelle tegevus toimub Gibraltaril või lähtub Gibraltarist.
- (66) Väide selle kohta, et kõnealune meede ei ole valikuline, kuna abikõlbliku äriühingu võib asutada mis tahes isik ja piirangud abikõlbliku äriühingu staatuse saamiseks kujutavad endast Gibraltaril resideente puudutavat vastupidise diskrimineerimise juhtumit, ei veena selles, et meede ei ole tõepoolest valikuline. Kõnealuse meetme uurimisel tuleb seda võrrelda üldiselt rakendatava süsteemiga, käesoleval juhtumil ettevõtte tulumaksu standardrežiimiga Gibraltaril. Abikõlblike äriühingute režiim on ilmne erand üldiselt rakendatavast süsteemist.

⁽¹⁸⁾ Vt näiteks kohtuasi C-156/98 Saksamaa v komisjon [2000] ECR I-6857, lõige 26.

(67) Komisjon märgib, et Ühendkuningriik esitas oma tähelepaneku regionaalse spetsiifilisuse kohta. Komisjon märgib samuti, et Ühendkuningriik ei ole püüdnud väita, et abikõlblike äriühingute režiim on Gibraltaril maksustamispiirkonnas üldine meede. Vastavalt sellele jääb komisjon oma järelduse juurde, et kõnealune meede on Gibraltarisiselt materiaalselt valikuline. Sellepärast ei ole vaja käesoleval juhul uurida regionaalse spetsiifilisuse küsimust, mida on üksikasjaliselt hinnatud Gibraltaril Valitsuse ettevõtte tulumaksu reformi käsitlevas komisjoni 30. märtsi 2004. aasta otsuses.⁽¹⁹⁾

Olemasolev abi või ebaseaduslik abi

(68) Seda küsimust käsitles esimese astme kohus, kes lükkas tagasi Gibraltaril Valitsuse poolt abikõlblike äriühingute režiimiga seotud ebaseaduslikku abi käsitleva komisjoni esialgse hinnangu vastu esitatud argumendid.⁽²⁰⁾ Olenemata sellest, kas abikõlblike äriühinguid käsitlevaid õigusakte modelleeriti tulumaksust vabastatud äriühingute 1967. aasta režiimiga, jõustati need õigusaktid 1983. aastal pärast Ühendkuningriigi liitumist ühendusega. Järelikult ei saa neid õigusakte käsitleda olemasoleva abi meetmena määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunkti i tähenduses. Esimese astme kohus tegi järelduse, et komisjonil oli ametliku menetluse algatamiseks küllaldane alus.

(69) Juba 1973. aastal kinnitas Euroopa Kohus selgesti riigiabi eeskirjade kohaldatavust finantsmeetmete suhtes.⁽²¹⁾ Isegi juhul, kui on esinenud üksikuid juhtumeid, mille puhul komisjon on võtnud üldise ettevõtte tulumaksu vastaseid meetmeid, ei mõjuta see seda, kas kõnealune meede on olemuselt ebaseaduslik või olemasolev abi. Käesoleval juhul ei kujuta abikõlblike äriühinguid käsitlevad õigusaktid endast üldist ettevõtte tulumaksu meedet, vaid spetsiifilise kohaldamisalaga meedet. Asutamislepingu sätete esmakordne kohaldamine konkreetses olukorras ei ole ühelgi juhul uue eeskirja tagasiulatav rakendamine.

(70) Abikõlblike äriühinguid käsitlevatest õigusaktidest ei teatatud komisjonile asutamislepingu artikli 88 lõike 3 kohaselt. Asjaolu, et abikõlblike äriühinguid käsitlevatest õigusaktidest teatati *Primarolo* grupile, ei saa käsitleda ametliku komisjonile teatamisena riigiabi eeskirjade alusel.

(71) Mis puutub väitesse, et teatis kujutab endast haldusalast uuendust või poliitilist deklaratsiooni, siis esimese astme kohus on juba kinnitanud,⁽²²⁾ et "komisjon ei ole [teatise] teatanud muudatustest otsuste tegemisel seoses maksumeetmete hindamisega artiklite 87 EÜ ja 88 EÜ seisukohalt". Sellest järeldub, et Ühendkuningriik eksib, kui ta väidab, et selliseid meetmeid, nagu abikõlblike äriühingute režiim, ei olnud võimalik liigitada riigiabi-meetmete hulka kuni teatise avaldamiseni.

(72) Esile tõstes kinnituse, et abikõlblike äriühinguid käsitlevad õigusaktid muutusid abimeetmeks alles pärast nende jõustamist 1983. aastal määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunkti v tähenduses, väidab Gibraltaril Valitsus Ühendkuningriigi toetusel, et kõnealune meede ennetas 10 aasta võrra kapitali liikumise liberaliseerimist. Seda üldist mõtteavaldust ei kinnitata siiski konkreetsete abikõlblike äriühinguid käsitlevate argumentidega, sellepärast ei tõenda see argument iseenesest seda, et 1983. aastal ei kujutanud kõnealune meede endast abimeedet. Abikõlblike äriühinguid käsitlevatest õigusaktidest ilmneb, et abikõlblike äriühingute majandustegevuse valdkonnad ei ole piiratud. Järelikult ei ole selge, millisel määral konkreetselt määratlemata kapitali liikumise piirangud 1983. aastal mõjutasid tulust, mida äriühingud said kõnealuse meetmega antud tulumaksusoodustustest, või kas sellist mõjutamist üldse esines.

(73) Isegi juhul, kui Ühendkuningriigi arvamuse kohaselt teatavad liikmesriikide pangandusseadused ja valuutakontrolli meetmed vältisid sellel ajal välismaiste ettevõtete puhul rakendatavate tulumaksusoodustuste kasutamist, võis tulumaksuga seotud eeliste olemasolu siiski tugevdada abikõlblike äriühingute seisundit turgudel, kus kõnealuseid piiranguid ei rakendatud, võrreldes nende konkurentidega muudes liikmesriikides. Sellega seoses on Gibraltaril valitsus esile tõstnud põhiliselt samad argumendid, mida ta kasutas oma menetlusdokumentides esimese astme kohtus. Esimese astme kohus lükkas tagasi need abikõlblike äriühinguid käsitlevate õigusaktide komisjonipoolse esialgse liigituse vastu esitatud argumendid ja otsustas, et need "üldised argumendid ei võimalda tõendada, et 1983. aasta tulumaksusüsteem tuleb tema iseloomu tõttu liigitada olemasoleva abi süsteemiks".⁽²³⁾ Esimese astme kohus lükkas tagasi ka paralleeli Iirimaa ettevõtte tulumaksu süsteemi kohtuasjaga⁽²⁴⁾ selle alusel, et tegelikud ja juriidilised asjaolud erinesid oluliselt.⁽²⁵⁾ Sellepärast leiab komisjon, et tema seisukoha muutmiseks ei ole alust.

⁽¹⁹⁾ Komisjoni 30. märtsi 2004. aasta otsus, seni avaldamata.

⁽²⁰⁾ Vt liidetud kohtuasjad T-195/01 ja T-207/01, lõiked 117-131.

⁽²¹⁾ Kohtuasi 173/73, Itaalia v komisjon, [1974] ECR 709, lõige 13.

⁽²²⁾ Liidetud kohtuasjad T-269/99, T-271/99 ja T-272/99, Diputación Foral de Guipúzcoa ja teised v komisjon [2002] ECR II-4217, lõige 79.

⁽²³⁾ Vt liidetud kohtuasjad T-195/01 ja T-207/01.

⁽²⁴⁾ EÜT C 395, 18.12.1998, lk 14.

⁽²⁵⁾ Liidetud kohtuasjad T-195/01 ja T-207/01, lõiked 120 ja 123.

- (74) Mis puutub väidetavasse proportsionaalsuse, õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõtete rikkumisse, siis Gibraltar Valitsuse argumendid eeldavad valikuvabadust, mida komisjonil ei ole. Piaggio kohtuasja puhul⁽²⁶⁾ otsustas esimese astme kohus, et vaidlustatavat komisjonipoolset süsteemi liigitamist olemasolevaks abiks otstarbekohasuse kaalutlustel ei saa heaks kiita, kui süsteemist ei ole teatatud vastavalt asutamislepingu artikli 88 lõikele 3. Vastavalt esimese astme kohtu kinnitusele,⁽²⁷⁾ tuleb kõnealune meede liigitada uueks või olemasolevaks abiks olenemata meetme jõustamisest möödunud ajast, eelnevast halduskogemusest ja oletatavatest majanduslikest tagajärgedest. Sellepärast tuleb tagasi lükata äriühingu *Charles A. Gomez & Co* ja Ühendkuningriigi arvamus selle kohta, et komisjon toimis liialdaselt, kui ta leidis, et kõnealuse meetme puhul oli vajalik teatamine. Ka määruse (EÜ) nr 659/1999 artiklis 15 märgitud aegumistähtaeg ei ole mõeldud üldise põhimõtte kehtestamiseks, mille alusel võiks ebaseaduslikku abi ümber kujundada olemasolevaks abiks, vaid ainult selleks, et välistada enam kui 10 aastat enne komisjoni esimest sekkumist kehtestatud abi sissenõudmist.
- (75) Komisjon märgib, et asutamislepingu artiklite 96 ja 97 alusel algatav menetlus puudutab liikmesriikide üldiste sätete erinevusi.⁽²⁸⁾ Abikõlblikke äriühinguid käsitlevad õigusaktid siiski ei kujuta endast selliseid üldisi sätteid, vaid kitsa kohaldamisalaga valikulist meetet, mis ilmselt kuulub riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse. Komisjon märgib ka, et tema tegevus vastab täielikult äriühingute maksustamise korral kohaldatavale toimumisjuhendile.
- Ühitatavus**
- (76) Kuivõrd abikõlblike äriühingute režiim kujutab endast riigiabimeedet asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, tuleb selle ühisturuga ühitatavuse hindamisel silmas pidada artikli 87 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erandeid.
- (77) Asutamislepingu artikli 87 lõikes 2 sätestatud erandid üksiktarbijatele antava sotsiaalabi, loodusõnnetustest ja erakorralistest sündmustest põhjustatud kahju korvamiseks antava abi ning Saksamaa Liitvabariigi teatud piirkondadele antava abi kohta ei ole käesoleval juhul kohaldatavad.
- (78) Eelkõige ei saa asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses pidada erakorraliseks sündmuseks sõjalaevatehase sulgemist. Komisjoni otsuste vastuvõtmise kogemus tõendab, et see erand on kohaldatav olukorras, kui erakorralist sündmust ei ole võimalik ette näha ja liikmesriikide ametiasutused ei saa seda reguleerida. Ühendkuningriigi ametiasutused teatasid eelseisvast sõjalaevatehase sulgemisest 1981. aastal, kolm aastat enne selle sulgemist 1984. aastal.
- (79) Artikli 87 lõike 3 punktis a sätestatud erandi puhul nähakse ette abi lubamine majandusarengu edendamiseks niisugustes piirkondades, kus elatustase on erakordselt madal või kus valitseb tõsine tööpuudus. Siseriikliku regionaalabi käsitlevate komisjoni suuniste⁽²⁹⁾ punktis 3.5 määratakse kindlaks meetodika piirkondade demarkeerimiseks, mida tuleb käsitleda abikõlblikena asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti a alusel. Selle meetodika puhul kasutatakse ajaloolisi andmeid. Vastupidi äriühingu *Charles A. Gomez & Co* poolt väidetule, ei saa seda sätet kasutada edasiulatuvalt ja seda kohaldatakse ainult piirkondades, kus on juba tegelikult kujunenud erakordselt madal elatustase või tõsine tööpuudus. Need piirkonnad määratleti Ühendkuningriigi regionaalabi kaardil.⁽³⁰⁾ Ühendkuningriigi ametiasutused ei käsitlenud Gibraltarit abistatava piirkonnana ja nõustusid, et ajavahemikul 2000–2006 ei või Gibraltarile anda regionaalabi. Kuna Gibraltar ei ole käesoleval ajal ja ei ole olnud ka varem regionaalabikõlblik, ei saa tema puhul kohaldada artikli 87 lõike 3 punkti a. Ühelgi juhul ei ole väidetud, et Gibraltarit sisemajanduse kogutoodang ühe elaniku kohta on madalam siseriikliku regionaalabi käsitlevate komisjoni suuniste punktis 3.5 kehtestatud piirnormist. Artikli 87 lõike 3 punkti a ei saa kasutada ebaselgete ja mittekvantifitseeritavate edasiste mõjude leevendamiseks, mida siseriiklikud ametiasutused võivad ära hoida või vähendada muude poliitiliste vahendite abil.
- (80) Abikõlblike äriühingute režiimi ei saa käsitleda Euroopa ühiseid huve teeniva projektina ega ka ühe liikmesriigi majanduse tõsise häire kõrvaldamise vahendina, mida on märgitud asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis b. Nagu märgib Gibraltar Valitsus, tõlgendavad komisjon ja kohus artikli 87 lõike 3 punkti b selles tähenduses, et tõsine häire peab hõlmama kogu liikmesriigi majandust.⁽³¹⁾ Kõnealune häire, sõjalaevatehase sulgemine, ei häirinud kogu Ühendkuningriigi majandust. Kuigi komisjon tunnistab Gibraltar Valitsuse argumenti, et Gibraltar on nii põhiseaduslikult, poliitiliselt, õiguslikult,

⁽²⁶⁾ Kohtuasi C-295/97 *Piaggio v Ifitalia* ja teised, [1999] ECR I-3735.

⁽²⁷⁾ Liidetud kohtuasjad T-195/01 ja T-207/01, lõige 121.

⁽²⁸⁾ Vt teatis, punkt 6.

⁽²⁹⁾ EÜT C 74, 10.3.1998, lk 9.

⁽³⁰⁾ EÜT C 272, 23.9.2000, lk 43 ja komisjoni kirjalik nõusolek nr SG(2000) D/106293, 17. august 2000.

⁽³¹⁾ Vt liidetud kohtuasjad T-132/96 ja T-143/96, Freistaat ja teised v komisjon, ECR [1999] II-3663, lõiked 166, 167 ja 168.

majanduslikult, finantsiliselt kui ka geograafiliselt Ühendkuningriigist eraldatud, ei muuda see asjaolu, et riigiabi eeskirjade tähenduses on Gibraltar Ühendkuningriigi osa, olenemata asutamislepingu artikli 299 lõike 4 ainulaadsest kohaldamisalast. Ühenduses on ka muid piirkondi, mis moodustavad teatava liikmesriigi osa ja mis on liikmesriigist eraldatud erineval viisil ning määral. Ühtegi sellist piirkonda ei käsitleta iseseisva õigusega liikmesriigina artikli 87 lõike 3 punkti b tähenduses. Gibraltar Valitsuse poolt esitatud paralleel spongiosse entsefalopaatia kriisi puhul Ühendkuningriigis võetud meetmetega ei ole asjakohane. Spongiosse entsefalopaatia kriisi käsitleti erakorralise sündmusena ja sellepärast kuulusid vastavad meetmed asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti b kohaldamisalasse. Artikli 87 lõike 2 punkti b kohaldamiseks ei ole nõutav, et erakorraline sündmus mõjutaks kogu asjaomast liikmesriiki.

(81) Abikõlblike äriühingute režiimi eesmärk ei ole asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis d ettenähtud kultuuri edendamine ja kultuuripärandi säilitamine.

(82) Lõpuks, abikõlblike äriühingute režiimi tuleb uurida, silmas pidades asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c, milles sätestatakse abi lubamine teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei kahjusta kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega. Abikõlblike äriühingute režiimi abil antavad tulumaksusoodustused ei ole seotud investeeringute, töökohtade loomise ega eriprojektidega. Need kujutavad endast lihtsalt asjaomaste ettevõtete poolt äritegevuses tavaliselt kantava tulumaksu vähendamist, sellepärast tuleb neid soodustusi käsitleda riigipoolse tegevusabina, millest tulenev kasusaamine lõpeb abiandmise lõpetamisega. Komisjoni püsiva tava kohaselt ei saa sellist abi pidada abiks, mis soodustab teatava majandustegevuse või teatavate majanduspiirkondade arengut asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c alusel. Kooskõlas siseriikliku regionaalabi käsitlevate komisjoni suuniste punktidega 4.15 ja 4.16, võib tegevusabi anda ainult erakorralistel asjaoludel või eritingimustes. Peale selle, Gibraltar ei ole märgitud komisjoni poolt riigiabi nr N 265/00⁽³²⁾ alusel heakskiidetud Ühendkuningriigi regionaalabi kaardile ajavahemikuks 2000–2006.

⁽³²⁾ Liidetud kohtuasjad T-132/96 ja T-143/96.

Abi tagastamine

(83) Kohus on korduvalt otsustanud, et kui uurimise tulemused näitavad, et ebaseaduslikult antud riigiabi ei ole ühitatav ühisturuga, järeldub nendest uurimistulemustest otseselt, et abi tuleb abisaajatelt sisse nõuda.⁽³³⁾ Võimaluse korral taastatakse sissenõudmise abil enne abi andmist olemas olnud konkurentsiolukord. Määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 14 lõikes 1 on siiski sätestatud, et "komisjon ei nõua abi tagastamist, kui see on vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõttega".

(84) Gibraltar Valitsuse argumendid selle kohta, et riigiabi eeskirjade kohaldamisala määramatus ja komisjonipoolsete tulumaksumeetmete vastaste sammude harukordsus või uudsus löid õiguspärase ootuse, tuleb tagasi lükata, olenemata sellest, kas need meetmed olid seotud välismaiste ettevõtetelega. Ebaseadusliku abi saaja võib vabandada abi tagastamise kohustusest ainult erakorralistel asjaoludel, kusjuures igal üksikjuhul hindab asjaolusid riigi kohus.⁽³⁴⁾ Ka teatise avaldamine ei saanud luua õiguspäraseid ootusi, kuna teatis ei kujutanud endast komisjoni poliitilist avaldust või, nagu arvab Ühendkuningriik, riigiabi eeskirjade kohaldamise karmistamist.⁽³⁵⁾ Asutamislepingu reegli esmakordne kohaldamine konkreetsetes olukorras ei saa luua tagasiulatuvat õiguspäraseid ootust. Igal juhul, vastupidi Ühendkuningriigi poolt väidetule, on eelnevate riigiabi käsitlevate komisjoni otsuste puhul residentäriühingute ja mitteresidentäriühingute erineval kohtlemisel olnud oluline osa.⁽³⁶⁾

(85) Abikõlblike äriühinguid käsitlevatest õigusaktidest teatamine *Primarolo* grupile, mis kindlasti ei loonud õiguspäraseid ootusi, asetab kõnealuse meetme selgesti äriühingute maksustamise korral kohaldatava toimimisjuhendi lõikes J mainitud komisjoni kohustuse mõjualasse, mille kohaselt peab komisjon kontrollima või korduvalt kontrollima liikmesriikides kehtivat maksustamiskorda, silmas pidades kõiki riigiabi uurimisega kaasnevat tagajärgi.

⁽³³⁾ Vt näiteks kohtuasi C-169/95, *Hispaania v komisjon* [1997] ECR I-135, lõige 47.

⁽³⁴⁾ Vt näiteks kohtuasjad C-5/89 komisjon v Saksamaa ([1990] ECR I-3437), T-67/94 *Ladbroke Racing v komisjon* [1998] ECR II-1, T-459/93 *Siemens v komisjon* (ECR [1995] II 1675).

⁽³⁵⁾ Vt joonealune märkus 23.

⁽³⁶⁾ Vt näiteks komisjoni 12. aprilli 1995. aasta otsus 95/452/EÜ, milles käsitletakse äriühingu *Trieste Financial Services & Insurance Centre* ettevõtetele Itaalia Vabariigi 9. jaanuari 1991. aasta seaduse nr 19 artikli 3 alusel maksusoodustuste teel antavat riigiabi, EÜT L 264, 7.11.1995, lk 30, lõige 10.

- (86) Mis puutub ühisturu arengusse ning kapitali liikumise ja finantsteenuste liberaliseerimisse, siis, Gibraltar Valitsus esitas ainult üldised argumendid, mis ei ole küllaldased õiguspärase ootuse olemasolu tõendamiseks. Komisjon märgib eriti, et ei ole esile toodud konkreetset põhjendust selle kohta, kuidas ühisturu areng võis luua õiguspäraseid ootusi, ei ole esitatud ka argumente konkreetsete liberaliseerimismeetmete mõju kohta. Peale selle on ilmne, et abikõlblikke äriühinguid käsitlevate õigusaktide kohaldamisala on laiem, kui need valdkonnad, mida kapitali liikumise ja finantsteenuste piirangud võivad mõjutada.
- (87) Gibraltar Valitsus kasutab Defrenne'i kohtuasja oma argumendi toetamiseks selle kohta, et viivitused enne abikõlblike äriühingute režiimi uurimist ja uurimise käigus löid õiguspäraseid ootusi. Defrenne'i kohtuasja puhul oli tegelik ja õiguslik olukord siiski täiesti erinev. Hoolimata omapoolsest asjakohaste õigusrikkumiste uurimisest ja korduvatest hoiatustest, et ta võtab meetmeid, tugevdas komisjon liikmesriikide usku asutamislepingu artikli 119 (praegu artikkel 141) mõjusse eriti sellega, et ta kaua ei astunud samme seoses teatavate liikmesriikide poolsete õigusrikkumistega. Erinevalt sellest juhtumist, ei juhitud korduvalt komisjoni tähelepanu abikõlblike äriühingute režiimile ja komisjon alustas liikmesriikides kehtiva maksustamiskorra uurimist alles pärast äriühingute maksustamise korral kohaldatava toimejõu hendi vastuvõtmist.
- (88) Õiguspäraseid ootusi ei saanud luua ka väidetavad viivitused esialgsel uurimisel. Juhul kui selliseid viivitusi ka esines, soodustas neid teabenõudes esitatud vastamise tähtaegade rikkumine Ühendkuningriigi poolt. Esialgsel uurimisel tuleb käsitleda ka laiemas, äriühingute maksustamise korral kohaldatava toimejõu hendi vastuvõtmise järgsete komisjonipoolsete meetmete kontekstis, mille puhul komisjon küsis liikmesriikidelt teavet ligikaudu 50 tulumaksu meetme kohta. Abikõlblike äriühingute režiim oli ainult üks nendest meetmetest. Komisjon ei olnud esialgsel uurimisel käigus passiivne, vaid menetles abikõlblike äriühingute küsimust muude meetmete esialgsel uurimisega paralleelselt.
- (89) Osa ajast kulutati tulumaksust vabastatud äriühinguid käsitlevate õigusaktide uurimisele, mille abil, Gibraltar Valitsuse väite kohaselt, modelleeriti peaaegu "sõnasõnal" abikõlblike äriühingute režiimi. Sellel juhtumil on Gibraltar Valitsus ise osutanud dokumentidele, mis ta on esitanud tulumaksust vabastatud äriühingutele (näiteks 12. septembril 2000 Ühendkuningriigile adresseeritud kirjas esitatud dokument), milles öeldakse, et märkused tulumaksust vabastatud äriühingute kohta on rakendatavad *mutatis mutandis* ka abikõlblike äriühingute puhul.
- Komisjonile teadaolevalt informeerisid Ühendkuningriigi ametiasutused Gibraltar Valitsust uurimise käigus. Gibraltar Valitsusele anti ka võimalus arutada tema poolt välisriikide ettevõtete suhtes kohaldatavaid tulumaksurežiime 19. oktoobri 2000. aasta koosolekul, Gibraltar Valitsusel oli võimalik igal uurimisetapil esitada järelepärimisi uurimise käigu, ajakava ja tõenäoliste tulemuste kohta.
- (90) Seoses kahjulike meetmete käimasoleva lõpetamisega, võisid tööpoolest esineda mõned kahtlused riigiabi käsitleva menetluse algatamise otstarbekuse kohta teatavate tulumaksu meetmete puhul. Need kahtlused olid siiski osaliselt seotud selliste olemasolevate abimeetmetega, mille puhul, vastavalt äriühingute maksustamise korral kohaldatavale toimejõu hendi, ei oleks riigiabi uurimine omanud enam tähtsust. Komisjon asus ka seisukohale, et võrdse kohtlemise huvides oleks parem üksikute juhtumite kaupa käsitlemise asemel algatada rea meetmete suhtes paljusid liikmesriike puudutavad menetlused samaaegselt.
- (91) Mis puutub väitesse aegumistähtaaja vajalikkuse kohta, siis see tähtaeg on tegelikult olemas ning sätestatud määru (EÜ) nr 659/1999 artiklis 15. See säte välistab abi sissenõudmise, mis on kehtestatud enam kui 10 aastat enne komisjoni esimest sekkumist, käesoleval juhul enam kui 10 aastat enne komisjoni 12. veebruari 1999. aasta kirja esitamist.
- (92) Komisjon märgib, et Gibraltar Valitsus kommenteeris tähtsust, mis on komisjoni ebaharilikul kutset esitada märkusi abi tagastamise kohta. Kuigi see kutse väljendas selgesti komisjoni kõhklusi abi sissenõudmise küsimuses, oli see selgesõnaline märguanne abisaajatele, et juhul kui leitakse, et kõnealune meede kujutab endast ebaseaduslikku ja mitteühitatavat abi, on ilmselt võimalik ja loogiline tagajärg abi sissenõudmine. Kuigi esimese astme kohtu president täheldas, et see "ebaharilik kutse võis esmapilgul leevendada märkimisväärselt abisaajate võimalikke kartusi", ei teinud ta järeldust, et need kartused hajutati.⁽³⁷⁾ Kui ta oleks sellise järelduse teinud, oleks komisjon pandud rumalasse olukorda, milles otsustamise käiku käsitleva arvamusküsitluse ärastamine tulemus oleks tõestanud otsustamise protseduuri.
- (93) Samuti pidid komisjoni poolt avalikult väljendatud kahtlused selle kohta, kas kõnealune meede on olemuselt ebaseaduslik või olemasolev abi, rõhutama ebaseadusliku abi kindlakstegemise võimalikkust koos kõigi sellest tulenevate järeldustega.

⁽³⁷⁾ Liidetud kohtuasjad T-195/01 R ja T-207/01 Gibraltar v komisjon, lõige 113.

- (94) Tuleb tagasi lükata ka väide, et tagastamiskorraldus riikliku proportsionaalsuse põhimõtet. Kohus on püsivalt olnud seisukohal,⁽³⁸⁾ et ebaseaduslikult antud riigiabi sissenõudmist eelneva seisundi taastamiseks ei saa põhimõtteliselt käsitleda ebaproportsionaalse meetmena.
- (95) Komisjon lükkab tagasi väite, et tagastamiskorraldus koormaks ebaproportsionaalselt Gibraltar ametiasutusi. Ühendkuningriigi andmete kohaselt on abikõlblikke äriühinguid ligikaudu 140. See moodustab alla 10 % Gibraltar iga-aastaselt maksustamise eesmärgil hinnatavate äriühingute arvust. Eeldades, et enamik või kõik abikõlblikud äriühingud maksavad teatavat tulumaksu, kuigi vähendatud määra kohaselt, ja need äriühingud kalduvad rakendama traditsioonilisi turustuskanaleid kasutava ettevõtte kohalolekut Gibraltaril, järeldab komisjon, et halduskoormus ei oleks liialdane. Mis puutub väitesse, et Gibraltar maksuameti volitused on piiratud, siis kohus otsustas, et siseriiklikele sätetele ei tohi tugineda sellisel viisil, et abi sissenõudmine muutub võimatuks.⁽³⁹⁾
- (96) Oma katses tõkestada ametlikku uurimismenetluse algatamist käsitleva otsuse avaldamine,⁽⁴⁰⁾ kasutas Gibraltar Valitsuse argumente, mis on sarnased eespool põhjenduses 37 esitatud argumentidega abi sissenõudmise tagajärgede kohta Gibraltar majandusele. Need tagajärjed ei teostunud. Ei ole kaugeltki kindel, et nad teostuksid tagastamiskorralduse puhul käesoleval juhul. Komisjon märgib ka, et märkused sissenõudmise mõju kohta Gibraltar majandusele hõlmasid nii abikõlblike äriühingute režiimi kui ka tulumaksust vabastatud äriühingute režiimi. Alates sellest, kui Gibraltar esitas oma märkused, on sissenõudmise oht siiski vähenenud sellise määraneni, et pärast ametlikku uurimismenetluse algatamist käsitleva komisjoni otsuse tühistamist⁽⁴¹⁾ uuritakse praegu tulumaksust vabastatud äriühinguid käsitlevaid esialgseid 1967. aasta õigusakte kui olemasolevat abisüsteemi. Seoses nende õigusaktidega ei saa esitada tagastamiskorraldust ja järelikult Gibraltar Valitsuse poolt ennustatud mõju, juhul kui see üldse teostub, väheneb. Igal juhul ei saa komisjon lubada, et sellised hüpoteetilised kaalutlused võiksid takistada konkurentsiolukorra taastamist sellisena, nagu see oli enne ebaseadusliku abimeetme rakendamist.
- (97) Komisjon märgib, et Gibraltar Valitsuse märkuse kohaselt ei oleks võimalik teatavaid abikõlblikke äriühinguid Gibraltaril maksustamise eesmärgil hinnata, teatavatel abikõlblikel äriühingutel ei ole varasid Gibraltar maksustamispiirkonnas, mõned on kauplemise lõpetanud ja reale ettevõtetele antava abi määra võib mitte ületada vähese tähtsuse reegli künnist. Need kaalutlused iseenesest ei saa siiski välistada tagastamiskorraldust. Nad ei vabasta liikmesriikide ametiasutusi ka kohustusest astuda vajalikke samme tagastamiskorralduse täielikuks rakendamiseks, kuna need kaalutlused saavad asjakohaseks ainult üksikjuhtumite uurimise kontekstis. Selles kontekstis märgib komisjon, et abikõlbliku äriühingu staatusega seotud kasu ei ole piiratud vähese tähtsuse reeglile vastava abiga, Gibraltaril maksustamise eesmärgil hinnatavate ettevõtete või ettevõtete, kellel ei ole varasid Gibraltaril maksustamispiirkonnas.
- (98) Komisjonil ei ole märkusi Gibraltar ametiasutuste heauskuse või pahauskuse kohta. Kohtuotsustest⁽⁴²⁾ järeldub siiski, et selleks, et teatav meede muutuks muutmise tulemusena uueks abiks, või selleks, et muutmise ise kujutaks endast uut abimeedet, peab olemasoleva abimeetme muutmise korral asjakohane muudatus laiendada meetme kohaldamisala ja/või suurendama kättesaadavat soodustust.
- (99) Käesoleval juhul märgib komisjon, et esimese astme kohtu otsuse kohaselt tuleb tulumaksust vabastatud äriühinguid käsitlevaid Gibraltaril 1967. aasta õigusakte pidada olemasolevaks abimeetmeks.⁽⁴³⁾ Komisjon märgib ka, et abikõlblikke äriühinguid käsitlevaid õigusakte modelleeriti väga täpselt tulumaksust vabastatud äriühinguid käsitlevate õigusaktidega. Kõlblikkuse tingimused on üldiselt ühesugused. Olulised erinevused on iga-aastase maksu määramises. Abikõlblikud äriühingud ei maksa kindlaksmääratud väga madalat aastamaksu, vaid protsenti aastatulult. Järelikult maksavad abikõlblikud äriühingud oma tuludelt maksu suurema määra kohaselt, kui tulumaksust vabastatud äriühingud. Selletõttu, võrreldes tulumaksust vabastatud äriühingute režiimiga, võib rangemate piirangutega abikõlblike äriühingute režiimi käsitleda vähendatud soodustust andva meetmena asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses. Komisjon märgib ka, et vähe tõenäolise juhtumi puhul, kui abikõlbliku äriühingu poolt makstav maks oleks väiksem, kui samaväärse tulumaksust vabastatud äriühingu poolt makstav kindlaksmääratud aastamaks, ei ületaks vahe vähese tähtsuse reegli künnist. Kõnealustes õigusaktides nähakse ette abikõlblike äriühingute puhul 0 %-line tulumaksuäär, samal ajal kui tulumaksust vabastatud äriühingud maksavad kindlaksmääratud aastamaksu 225–300 £.

⁽³⁸⁾ Vt näiteks liidetud kohtuasjad C-278/92, C-279/92 ja C-280/92 Hispaania v komisjon [1994] ECR I-4103.

⁽³⁹⁾ Vt näiteks kohtuasi C-24/95 Rheinland Pfalz v Alcan, [1997] ECR I-1591.

⁽⁴⁰⁾ Liidetud kohtuasjad T-195/01 R ja T-207/01 Gibraltar v komisjon, lõiked 94-105.

⁽⁴¹⁾ Liidetud kohtuasjad T-195/01 ja T-207/01, lõige 115.

⁽⁴²⁾ Liidetud kohtuasjad T-195/01 ja T-207/01, lõige 111.

⁽⁴³⁾ Liidetud kohtuasjad T-195/01 ja T-207/01, lõige 113.

- (100) Kohus on järjekindlalt otsustanud, et kui seadusekuulekas ettevõtja saab ette näha, et komisjonipoolsete meetmete võtmine tõenäoliselt kahjustaks tema huve, ei saa ta meetme vastuvõtmise korral tugineda õiguspärase ootuste kaitse põhimõttele.⁽⁴⁴⁾ Silmas pidades abikõlblike äriühingute režiimi ja tulumaksust vabastatud äriühingute režiimi sarnasust, on raske mõista, kuidas seadusekuulekas ettevõtja võiks oodata, et kummagi režiimi puhul võiks rakendada erinevaid riigiabi protseduure. Nende kahe süsteemi erinevused kajastavad Gibraltaril ametiasutuste tava nõuda Gibraltaril füüsiliselt kohalolevatelt välismaistelt ettevõtetelt maksu, kuigi alandatud määral, kajastub nende kahe süsteemi erinevuses, kuid ei tulene nende kavandamisest. Sellepärast on mõistlik oletada, et seadusekuulekas ettevõtja, kes toimis heauskselt, võis õiguspäraselt eeldada, et valides ilmselt legaalse (riigiabi mõistes olemasoleva) tulumaksust vabastatud äriühingute režiimi asemel vähem soodsa abikõlblike äriühingute režiimi, allub ta režiimile, mille õiguspärasuses ei ole samuti kahtlust. Sellepärast teeb komisjon järelduse, et erakorralistel asjaoludel oleks tagastamiskorraldus sellisel juhul vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõtetega.

VIII JÄRELDUSED

- (101) Tehakse järeldus, et Gibraltaril abikõlblike äriühingute režiim kujutab endast riigiabimeedet asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, kusjuures ei ole kohaldatav ükski artikli 87 lõigetes 2 või 3 sätestatud erand. Tehakse ka järeldus, et Ühendkuningriik on kõnealust süsteemi rakendanud seadusevastaselt, rikkudes asutamislepingu artikli 88 lõiget 3. Kõnealuse süsteemi alusel abi saanutel oli siiski õigus õiguspäraselt oodata, et süsteemi legaalsus ei ole kaheldav. Sellepärast ei tule abikõlblikke äriühinguid käsitlevate õigusaktide alusel antud abi sisse nõuda,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Tulumaksu (muutmist) käsitlevas Gibraltaril Valitsuse 14. juuli 1983. aasta määruses ja (abikõlblike äriühingute) tulumaksu käsitlevates Gibraltaril Valitsuse 22. septembri 1983. aasta eeskirjades esitatud riigiabimeede, mida Ühendkuningriik on rakendanud abikõlblike äriühingute režiimi alusel, ei ole ühitatav ühisturuga.

Artikkel 2

Ühendkuningriik peab artiklis 1 osutatud süsteemi tunnistama kehtetuks.

Artikkel 3

Ühendkuningriik teatab komisjonile käesoleva otsuse täitmiseks võetud meetmetest kahe kuu jooksul alates otsusest teatamisest.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigile.

Brüssel, 30. märts 2004

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Mario MONTI

⁽⁴⁴⁾ Vt näiteks kohtuasi 265/85, Van den Bergh ja Jurgens v komisjon [1987] ECR 1155, lõige 44.